

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2017 r. sygn akt: SDI 70/17

Teza: *Rażąco niewspółmierna kara oznacza nie dającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną, a karą sprawiedliwą czyli wystąpienie dysproporcji w należytej realizacji celów zapobiegawczych i wychowawczych kary w kontekście stopnia społecznej szkodliwości czynu.*

„[...] Na wstępie warto przypomnieć, że rażąca niewspółmierność kary, w tym także orzeczonej w postępowaniu dyscyplinarnym, oznacza znaczną, wyraźną i oczywistą, **a więc niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą.** Na tej podstawie można wnioskować, że w przypadku odstąpienia od wymierzenia kary, zarzut jej rażącej niewspółmierności jest niedopuszczalny, skoro nie została ona wymierzona. W utrwalonym w praktyce orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się jednak, że takie rozstrzygnięcie mieści się w sferze rozstrzygnięcia o karze, co oznacza dopuszczalność jego zaskarżenia z czwartej podstawy odwoławczej - art. 438 pkt 4 k.p.k. (zob. wyroki SN: z dnia 29 sierpnia 2003 r., WA 37/03, OSNwSK 2003/1/1871, z dnia 29 sierpnia 2003 r., SNO 4/09, LEX nr 725086). **W takim wypadku wystąpienie wskazanych wyżej dysproporcji, w tym należytej realizacji celów zapobiegawczych i wychowawczych kary w kontekście stopnia społecznej szkodliwości przypisywanego przewinienia dyscyplinarnego, należy analizować między zapadłym rozstrzygnięciem o odstąpieniu od wymierzenia kary a ewentualnym ukaraniem sprawcy.** Dlatego też Sąd odwoławczy słusznie dokonał kontroli zaskarżonego orzeczenia w kontekście zarzutu rażącej niewspółmierności kary, jednak nie przeprowadził jej w sposób poprawny, co trafnie zauważył autor kasacji. Sąd odwoławczy odnosząc się do tego zarzutu twierdził, że można go wysunąć „... jedynie wtedy, gdy jest on wynikiem rażącego naruszenia prawa, a więc zawartego w przepisach nakazu lub zakazu określonego postąpienia przez organ procesowy. Natomiast nie stanowi naruszenia prawa orzeczenie w granicach przewidzianych ustawą, czyli jak to ma miejsce w niniejszej sprawie – zastosowania fakultatywnego odstąpienia od wymierzenia kary...” (s. 5 uzasadnienia OSD). Pogląd Sądu odwoławczego dotyczący oceny podniesionego zarzutu rażącej niewspółmierności kary nie zasługuje na akceptację, ponieważ w przypadku przewinień dyscyplinarnych, a także przestępstw, odpowiednie przepisy dają możliwość orzekania różnego rodzaju kar w granicach sankcji oznaczonej w przedziale od dolnego do górnego ustawowego zagrożenia. **Zatem nakaz lub zakaz określonego postąpienia w tym przypadku nie ma charakteru kategorycznego, lecz przewiduje pewną swobodę w ramach sędziowskiego uznania, ograniczoną w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów odpowiednio stosowanymi dyrektywami wymiaru kary określonymi w art. 53 k.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze.** Natomiast, argumentacja odwoławczego Sądu dyscyplinarnego użyta dla oceny podniesionego zarzutu rażącej niewspółmierności kary sprowadza się do tezy, iż można go podnieść jedynie w przypadku naruszenia zawartego w przepisach nakazu lub zakazu określonego postąpienia (s. 5 uzasadnienia OSD). Jednak ten pogląd nie oddaje istoty zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Wskazana podstawa odwoławcza odnosi się bowiem do

kategori i ocen i rozpoznanie takiego zarzutu sprowadza się do stwierdzenia, czy **Sąd meriti przy orzekaniu pominie chociażby część występujących w sprawie okoliczności łagodzących lub obciążających lub nada zbyt duże bądź niewłaściwe znaczenie niektórym z tych okoliczności**. Natomiast wyrażone w tym zakresie stanowisko odwoławczego Sądu dyscyplinarnego w istocie nawiązuje do względnej podstawy odwoławczej w postaci obrazy prawa materialnego, która polega na odstępieniu od obligatoryjnego zastosowania określonej konstrukcji prawnej (zob. postanowienie SN z dnia 22 grudnia 2010 r., II KK 279/10, OSNwSK 2010/1/2550) lub też wymierzenia kary poniżej lub powyżej sankcji przewidzianej za dany czyn.[...]"